

Sygn. akt VII U 1525/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2018 r. w Warszawie

sprawy M. S.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w W.

o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w W.

z dnia 20 września 2017 r., znak: 1400-ZU.402.21.1.2017

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przywraca termin odwołującemu się M. S. do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników po rozpoczęciu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sygn. akt VII U 1525/17

UZASADNIENIE

W dniu 17 października 2017r. M. S. złożył za pośrednictwem Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w W. odwołanie od decyzji z dnia 20 września 2017r. (...) odmawiającej przywrócenia terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników po rozpoczęciu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołujący wskazał, iż nigdy nie unikał zgłoszenia wznowienia działalności przed KRUS-em i sam zgłosił ten fakt w Oddziale Regionalnym KRUS w W.. Ponadto podniósł, że zmiana przepisów, jaka nastąpiła w czasie zawieszenia działalności gospodarczej, tj. od 2004r. i wprowadzenie CEiDG, a także informacje uzyskane w Gminie w O. i Urzędzie Skarbowym zmyliły go i doprowadziły do spóźnionego poinformowania KRUS-u o wznowieniu działalności gospodarczej (odwołanie, k.2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 listopada 2017r. **Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**, wskazał, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia, w terminie 14 dni, od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności. Dodatkowo podniósł, że za rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej

działalności gospodarczej, uznaje się także wznowienie wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, której prowadzenie okresowo zawieszono. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia wskazał, że z zaświadczenia wydanego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. w dniu 16 sierpnia 2017 roku, wynika, iż ubezpieczony wznowił działalność gospodarczą z dniem 1 sierpnia 2016 r., natomiast wniosek o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników, po wznowieniu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, złożył w dniu 14 września 2017 roku, ewidentnie po upływie ustawowego terminu dla jego złożenia. W tym miejscu przypomniał, że termin określony w art. 5a ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, może zostać przywrócony na wniosek zainteresowanego rolnika jeżeli udowodni on, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych. Po analizie stanu faktycznego sprawy, organ rentowy stanął na stanowisku, że okoliczności podniesione zarówno w przedmiotowym wniosku jak i odwołaniu z dnia 16 października 2017 roku, nie są zdarzeniami losowymi w rozumieniu art. 5a ust. 7 ustawy, które uzasadniałyby przywrócenie terminu do złożenia takiego oświadczenia, a co za tym idzie, nie stanowią one również podstaw, do dokonania reasumpcji decyzji, odmawiającej przywrócenia terminu do złożenia oświadczenia, o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników, po wznowieniu pozarolniczej działalności gospodarczej (odpowiedź na odwołanie, k.7-9).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S., urodzony w dniu (...) od dnia 6 stycznia 1993r. prowadzi działalność gospodarczą w przedmiocie witrażownictwa, opodatkowaną w formie karty podatkowej. Przedmiotowa działalność prowadzona jest sporadycznie, tylko i wyłącznie w sytuacji gdy odwołujący otrzymuje zlecenie na wykonanie witraży. W związku z powyższym przychody z działalności były minimalne, dlatego też prowadzenie działalności często było zawieszane. (CEiDG, k.24 a.r.).

W dniu 10 listopada 1998r. ubezpieczony na podstawie umowy darowizny otrzymał niezabudowane działki gruntu nr (...) położone w obrębie O. o łącznym obszarze fizycznym 1ha 51a, natomiast ha przeliczeniowy wynosi 1,8120 ha (akt notarialny, a.r.).

W dniu 11 lipca 2006r. odwołujący zgłosił się do ubezpieczenia społecznego rolników z tytułu prowadzenia działalności rolniczej na powyższych gruntach.

M. S. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników w okresach:

- od 10 listopada 1998r. do 31 marca 1999r.
- od 1 lipca 1999r. do 31 grudnia 2000r.
- od 13 lipca 2001r. do 30 września 2001r.
- od 1 sierpnia 2002r. do 30 września 2002r.
- od 1 lipca 2003r. 31 grudnia 2003r.
- od 31 lipca 2004r.

tj. w okresach przerw w podleganiu ubezpieczeniu społecznemu w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

W dniu 8 czerwca 2006r. odwołujący poinformował Urząd Skarbowy o przerwie w prowadzonej działalności gospodarczej od dnia 31 lipca 2004r. (zaświadczenie, k.6 a.r.).

W wyniku objęcia ubezpieczeniem rolniczym z okresem wstecznym, ubezpieczony został zobowiązany do opłacenia zaległych składek wraz z odsetkami (k.11 a.r.).

Pismem z dnia 29 lipca 2016r. odwołujący zawiadomił Urząd Skarbowy w K. o wznowieniu działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 2016r.(k.26 a.r.).

Z rozmowy jaką przeprowadził z pracownikiem Urzędu Skarbowego oraz pracownikiem KRUS-u, M. S. dowiedział się, iż zgodnie z praktyką „jednego okienka” ubezpieczyciel zostaje automatycznie powiadomiony o wznowieniu działalności gospodarczej. Z uwagi na niezgodności, które pojawiły się w wysokości należnych składek, odwołujący udał się ponownie do ww. Urzędu Skarbowego oraz CEiDG w celu wyjaśnienia wynikłych niejasności. Z treści wydruku z CEiDG wynikało, iż ubezpieczony figuruje w nim jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, bez przerw w jej prowadzeniu, co nie było zgodne ze stanem faktycznym. Z uwagi na powyższe okoliczności, ubezpieczony został zobowiązany do uaktualnienia informacji znajdujących się w formularzu CEiDG, jednak bez możliwości wpisu momentu zawieszenia działalności z okresem wstecznym. W dniu 20 lipca 2017r. za pośrednictwem CEiDG wpłynął do Oddziału (...) KRUS w W. wniosek o zmianę wpisu z którego wynika, iż M. S. prowadzi działalność gospodarczą od dnia 6 stycznia 1993r., bez informacji o zawieszeniu jej prowadzenia. W związku z tym organ rentowy skierował do ubezpieczonego pismo z prośbą o wyjaśnienie rozbieżności dotyczących okresów prowadzenia działalności gospodarczej. Następnie odwołujący przedłożył w organie rentowym zaświadczenie z Urzędu Skarbowego w O., z którego wynika, że w okresie od dnia 31 lipca 2004r. do dnia 31 lipca 2016r. działalność była zawieszona, a od dnia 1 sierpnia 2016r. podatnik zawiadomił o wznowieniu działalności gospodarczej. W związku z uzyskaniem błędnych informacji, M. S. nie złożył oświadczenia o chęci kontynuowania ubezpieczenia w KRUS. W dniu 14 września 2017r. złożył w Oddziale (...) KRUS w W. podanie z prośbą o przywrócenie terminu na złożenie oświadczenia. W dniu 20 września 2017r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników oraz decyzję odmowną w sprawie przywrócenia terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników. W uzasadnieniu swojego stanowiska Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wskazał, że obowiązkiem ww. organu nie jest zawiadamianie ubezpieczonych o obowiązku złożenia wymaganych dokumentów i oświadczeń w terminie oraz o skutkach niezachowania tego terminu. W jego ocenie to ubezpieczony winien we własnym zakresie zainteresować się warunkami, jakie powinien spełniać rozpoczynając prowadzenie działalności gospodarczej, chcąc kontynuować ubezpieczenie społeczne rolników, jako korzystniejszą formę ubezpieczenia. Ponadto Oddział wskazał, że brak wiedzy o konieczności złożenia oświadczenia nie stanowi zdarzenia losowego uzasadniającego przywrócenia terminu do dokonania tej czynności (dowód z przesłuchania ubezpieczonego, k.19-21 a.s., dowód z dokumentów z akt rentowych, decyzja z dnia 20 września 2017r., k.29-30 a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodu z przesłuchania M. S., a także dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych odwołującego. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. S. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 20 września 2017r., znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zasadnie odmówił przywrócenia terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników przez ubezpieczonego.

Zgodnie z art. 5a ust. 1, 4, 5, 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) o treści obowiązującej w dacie podjęcia przez odwołującą pozarolniczej działalności - rolnik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy

prowadzeniu tej działalności podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy, jeżeli:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej,
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub dziale specjalnym,
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym,
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza wskazanej w przepisie kwoty.

Niezachowanie terminu złożenia oświadczenia o wyborze ubezpieczenia jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej.

W myśl art. 5a ust. 7 cyt. ustawy powyższe terminy mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika lub domownika, jeżeli udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych. Przepis ten stanowi samodzielną podstawę przywracania terminów określonych w tym przepisie, wyłączając możliwość i potrzebę powoływania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, czy Kodeksu postępowania cywilnego (por. wyr. Sądu Najwyższego z 6 marca 2012 r. w sprawie I UK 330/11, LEX 1212049).

Co prawda, na gruncie niniejszej sprawy odwołujący nie przedstawił okoliczności, które mogłyby być identyfikowane jako zdarzenia losowe, jednak uprawdopodobnił, że jego działania zmierzały do prawidłowego załatwienia swoich powinności względem Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż działalność gospodarcza prowadzona przez ubezpieczonego w zakresie witrażownictwa wykonywana była sporadycznie, dlatego też odwołujący wielokrotnie podejmował decyzję o jej zawieszeniu, co powodowało konieczność opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, które były regulowane terminowo oraz w określonej wysokości. Ponadto w dniu 8 czerwca 2006r. odwołujący poinformował Urząd Skarbowy o przerwie w prowadzonej działalności gospodarczej od dnia 31 lipca 2004r., a następnie pismem z dnia 1 sierpnia 2016r. poinformował ww. Urząd o wznowieniu tejże działalności gospodarczej. Z uwagi na powyższe okoliczności wskazać należy, iż M. S. dołożył wszelkich starań, w celu zabezpieczenia swoich interesów, natomiast uchybienia odwołującego w tym zakresie były niewątpliwie spowodowane brakiem udzielenia poprawnych informacji ze strony Urzędu Skarbowego oraz pracownika KRUS-u. Zaznaczyć należy także, iż odwołujący w celu wyjaśnienia nieprawidłowości w wysokości składek na ubezpieczenie społeczne rolników, wielokrotnie kontaktował się z pracownikami ww. organów w celu zweryfikowania okoliczności prawidłowego zawieszenia działalności gospodarczej, a także jej odwieszenia. Z dużą dozą prawdopodobieństwa przyjąć także należy, iż gdyby M. S. posiadał wiedzę o konieczności zgłoszenia działalności gospodarczej wraz z okresami jej zawieszenia do CEiDG to niewątpliwie by to uczynił, bowiem po powzięciu informacji o takiej konieczności niezwłocznie przedstawił wymagane dokumenty jednak już po upływie ustawowego terminu.

Powyższe okoliczności w ocenie Sądu pozwalają na przyjęcie, że niezachowanie w/w terminów nastąpiło wskutek zdarzeń niezależnych od odwołującego, co uzasadnia przywrócenie mu terminu do złożenia oświadczenia i kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników.

Dodatkowo wskazać należy, iż w wyrokach z dnia 28 września 2010 r., I UK 94/10 (LEX nr 653669); z dnia 20 marca 2013 r., I UK 556/12, (LEX nr 1438701) oraz z dnia 29 maja 2013r., I UK 641/12, (LEX nr 1335919) Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na nieproporcjonalność skutku przekroczenia omawianych terminów do rangi samego uchybienia oraz możliwości przywrócenia tychże terminów. Zauważono, że regulacje zawarte w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników dotyczą konstytucyjnie chronionego prawa podmiotowego do podlegania

rolnika, dla którego działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania, jakim jest także tytuł rolniczego ubezpieczenia społecznego.

Tytuł ten nie powinien być po prostu wygaszany w razie oczywiście niezawinionego, tj. losowego opóźnienia w złożeniu przez rolnika oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego. Takie losowo niezawinione opóźnienie nie niweczy podstaw, celu ani uzasadnienia kontynuowania rolniczego ubezpieczenia społecznego przez rolnika, który uzyskuje niewielkie przychody z działalności pozarolniczej. Usunięcie rolnika

z ubezpieczenia rolniczego nie powinno odbywać się przez użycie środków nieproporcjonalnych, które niekonstytucyjnie ingerują w rolniczy tytuł ubezpieczenia społecznego i prowadzą jedynie do "zaciśnięcia pętli zadłużeniowej" w postaci zaległości składek z innego (zbiegającego się) tytułu ubezpieczeń społecznych, które mogą doprowadzić rolnika do stanu upadłości finansowej. Rygor ustania z mocy prawa rolniczego tytułu ubezpieczeń społecznych nie może naruszać konstytucyjnej zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), w przeciwnym razie dochodzi do zastosowania nieproporcjonalnie drastycznej sankcji w zestawieniu z niezawinionym uchybieniem terminów dokonania czynności nieadekwatnie wygaszających rolniczy tytuł ubezpieczeń społecznych. Ze względu na niezdefiniowane w prawie rolniczych ubezpieczeń społecznych pojęcie zdarzeń losowych, które uzasadniają lub usprawiedliwiają złożenie przez rolnika wniosku o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego (art. 5a ust. 7 w związku z ust. 1 pkt 1 lub ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), nie można wykluczyć możliwości udowodnienia przez rolnika, że takim zdarzeniem była usprawiedliwiona w konkretnym przypadku niezajomość skomplikowanych regulacji zbiegu wymienionych tytułów podlegania ubezpieczeniom społecznym i braku identyfikowalnego pouczenia o możliwości i warunkach kontynuowania ubezpieczenia rolniczego (art. 5a ustawy).

Zaniechania czynności określonych art. 5 ust. 1 ustawy zmieniającej z dnia 2 kwietnia 2004 r. na skutek niewiedzy nie można uznawać za wynik niedbałości o własne sprawy.

Konkludując Sąd Najwyższy stwierdził, że niezłożenie przez rolnika prowadzącego działalność pozarolniczą oświadczenia wyrażającego wolę pozostania w ubezpieczeniu rolniczym nie stało się podstawą ustania obowiązkowego ubezpieczenia rolniczego.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że zaskarżona decyzja nie ma usprawiedliwionych podstaw prawnych właśnie ze względu na zastosowaną przez organ rentowy radykalnie restrykcyjną wykładnię art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznych rolników, która nie może ograniczać się wyłącznie do reguł interpretacji językowej (gramatycznej), ale powinna uwzględniać rozległy kontekst sytuacyjno-celowościowo-systemowy spornych przypadków, który sprzeciwia się wykluczeniu rolnika z podlegania

na ogół wieloletniemu podstawowemu tytułowi rolniczych ubezpieczeń rolniczych, dla którego działalność rolnicza stanowi główne źródło utrzymania, a który bez własnej winy uchybił obowiązkowi dokonania wyboru rolniczego tytułu ubezpieczenia społecznego w razie podjęcia pozarolniczej działalności dla uzupełnienia środków utrzymania z rolnictwa, tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, o czym orzekł w sentencji wyroku.

20/03/2018 r.

ZARZĄDZENIE

(...)